

Ärende	Projektgruppsmöte 41
Datum och tid	2012-02-28 klockan 13.30-16.30
Plats	Sammanträdesrum 3, Kommunhuset Klippan
Närvarande	Björn Pettersson (BP), Klippans kommun, ordförande Eva Sköld (ES), Klippans kommun, kommunens projektledare och ombud Hans-Åke Lindvall (HÅL), Klippans kommun Göran Lönnqvist (GL), Klippans kommun Inger Nejdebring (IN), Klippans kommun Tomas Henrysson (TH), Conviro AB, extern projektledare Mats Andersson (MA), Länsstyrelsen i Skåne, kontaktperson David Laloo (DL), Länsstyrelsen i Skåne
Distribueras även till	Kim Svitzer (KS), Söderåsens Miljöförbund John Lotoft (JL), Naturvårdsverket

---

I dagordningen ingick följande punkter:

- 1. Formalia**
- 2. Sanering av villaträdgårdar**
- 3. Förberedelser för övrig sanering**
  - Presentation av inledande åtgärdsanalys, Structor Miljö Göteborg
- 4. Kontorshuset**
- 5. Kontrollprogram**
- 6. Återställning**
- 7. Informationsinsatser**
- 8. Ekonomi**
- 9. Övrigt**
- 10. Kommande möten**
- 11. Avslutning**

Mötet hölls enligt följande:

1. Formalia

Dagordningen godkändes. Tidigare mötesanteckningar godkändes och lades till handlingarna.

2. Förberedelse för sanering

○ Presentation av inledande åtgärdsanalys, Structor Miljö Göteborg
Presentationen började med en genomgång av resultaten av undersökningarna, de tidigare, liksom de som gjorts nu under hösten.

Fabriksområdet: På området finns generellt ca 1m fyllning. På vissa ställen har dock föroreningarna trängt ner djupare än så och det finns även konstruktioner som går ner djupare än 1m. Föroreningarna har trängt ner djupare framförallt längs den s.k. Höganäsledningen. I nordvästra hörnet av området går föroreningen ner i grundvattnet på 3-5m djup. I vattnet finns höga halter av krom 6+, detta visar sig dock inte i marken.

Fyllningen på fabriksområdet är mycket heterogen. Generellt är det mycket finmaterial och lite tegel. Det är därför troligt att det inte kommer att vara kostnadseffektivt att sortera ut material.

Utfyllnadsområdet: Lokalt i utfyllnadsområdet finns det lager med spaltläder och även lager med aska, sot och rivningsmaterial. Spaltläder har hög organisk halt och får därför inte deponeras. Det måste därför sorteras ut och förhoppningsvis kan det brännas. Förhoppningsvis kan resten deponeras som iFA (icke farlig avfall). De naturliga massorna är rena.

Det är svårt att skilja ut lager generellt utom där det finns spaltläder. Detta beror på att lagren ofta är väldigt tunna. På flygbilder ser det ut som att man har byggt ut utfyllnadsområdet med ett tunt lager om året. Det finns därför ingen bra korrelation mellan lager och förorenade massor. Utfyllnadsområdet har högre föroreningshalter än fabriksområdet.

Det är viktigt att från början veta hur avfallet ska klassas. Om man hamnar i en situation där avfallet omklassas mitt under pågående sanering kommer det att betyda betydande kostnadsökningar.

Skogsområdet: Föroreningarna som går på djupt i området ligger i stråk. Dessa stråk är troligen diken. Över det övriga området har föroreningarna ett djup på 0,4-0,5m. En förklaring till detta kan vara att man rensat diken med jämna mellanrum och det man grävde ur spreds ut på marken runt om.

När det gäller skogsområdet har en fråga om träden kommit upp. Kommunens markingenjör hade besök av Södra skogsägarna angående flera avverkningar i kommunen. Södra skogsägarna menade att Skogsstyrelsen kunde ha synpunkter på virket från skogsområdet eftersom träden växer i förorenad mark. Det är möjligt att virket inte får användas utan måste brännas och i så fall är avverkningen enbart en kostnad och kommer inte göras förrän under entreprenaden då det finns bidragsmedel till detta.

För att reda ut vad som gäller har TH tagit kontakt med Skogsstyrelsen, för att få svar på vilka krav de ställer. De hade inget svar att ge direkt utan har lovat att återkomma i frågan. Projektet kommer att provta träden, dels stammarna för avverkningen, men även stubbarna eftersom de kommer att hanteras i entreprenaden. Jorden runt om kommer att provtas för att säkerställa att representativa träd provtas, som står i förorenad jord. Ingen provtagning kommer dock att göras förrän Skogsstyrelsen har svarat ifall de ställer krav på provtagningsmetoder.

Cösters dal: De höga halterna finns i lågpunkterna, i dalen, i två stråk i ”hörnen” i södra delen och i mitten av dalen. De föreningar som finns på djupet är knutet till lager med höga organiska halter. Frågan är var föreningarna kommer ifrån. Det kan vara nedfall från branden 1917 på Läderfabriken. Nedfallet har i så fall genom erosion förflyttat sig med åren ner i lågpunkterna. Structor har också tagit upp diskussionen om det kan finnas förhöjda halter av arsenik i grundvattnet. Det är mycket viktigt att reda ut om så kan vara fallet. Skulle det vara så att arseniken finns i grundvattnet kommer en sanering bara att vara en kortsiktig lösning. För att ta reda på detta ska ytterligare några grundvattenrör sättas i Cösters dal.

Den utfyllnad som finns i östra delen av Cösters dal är troligen endast schaktmassor. Vid provtagningen på fastigheter längs Bjersgårdsvägen hittades inga föreningar.

Undersökningarna är nu till största delen klara. De kunskapsluckor som fanns har täckts, med undantag för arseniken i Cösters dal och föreningen i träd i skogsområdet. Dessa ska som nämnts ovan utredas med ytterligare undersökningar.

Structor presenterade härefter sex stycken alternativ för åtgärder. Alternativ 0/1 är att inte göra någonting utan att införa restriktioner och inhägnader så att exponeringsriskerna försvinner och alternativ 6 är en totalsanering. Alternativen där emellan är olika grad av sanering. I de lägre alternativen är det mer av täckning och mindre av bortgrävning, medan de högre alternativen avlägsnar mer föreningar. Kostnaderna ökar i förhållande till hur mycket föreningar som avlägsnas. Då det har visat sig att det finns mer föreningar på fabriksområdet, och djupare ner, än vad som tidigare kalkylerats med har kostnadsberäkningarna stigit sen den kostnadsberäkning som gjordes till bidragsansökan 2007.

Alternativ 0/1 är med som en jämförelse hur det blir om ingenting görs. Alternativ 2 uppfyller inte kommunens åtgärds mål och är därför enbart ett alternativ om Naturvårdsverket skulle svänga och inte anse att detta projekt är prioriterat. Dessa alternativ är därför inte intressanta att gå vidare med för en fördjupad analys. Projektgruppen tog inget definitivt beslut om Structor skulle gå vidare med tre eller fyra alternativ, men det konstaterades att när väl beräkningarna är gjorda för olika åtgärder är det relativt snabbt och enkelt att räkna ut även vad övriga alternativ kostar, även de som inte djupstuderas.

Det är också viktigt att inte låsa sig i detta skede vid ett alternativ. Det alternativ som till sist förordas kan bli något av dessa, men med vissa modifieringar, så som exempelvis alternativ 4 men med något tillägg från alternativ 5.

Det bestämdes att Structor återkommer till projektgruppsmötet den 20/4 för att presentera den fördjupade åtgärdsanalysen. Detta möte blir därför förlängt.

3. Sanering av villaträdgårdar

Den kompletterande ansökan av bidragsmedel är godkänd av ksau och inskickad till Länsstyrelsen. MA bekräftade att den har kommit fram och är registrerad.

Den ska nu behandlas. MA har också pratat med vår kontaktperson på Naturvårdsverket och förberett honom på ansökan och vilken summa det gäller. Det kan både bli omfördelning av medel eller nya pengar från Naturvårdsverket.

Den 12/3 hålls återföringsseminarium för saneringen av villaträdgårdar. Medverkar gör projektledarna och Länsstyrelsen samt representanter för Sweco (som utförde miljökontrollen) och Svevia (entreprenören). Detta görs för att se vad som fungerat bra i projektet och vad som kunde ha gjorts bättre. Synpunkterna ska vara med i slutrapporten. Fastighetsägarna har också bjudits in till eftermiddagen för att ha möjlighet att lämna sina synpunkter. De har också erbjudits möjlighet att lämna synpunkter skriftligen om de heller så önskar.

4. Kontorshuset

Arbetet med dräneringen på kontorshuset fick göra ett uppehåll eftersom det blev rejält kallt och det gick tjäle i jorden, arbetet är nu igång igen. Det som hanns med innan kölden kom var västra sidan och norra gaveln. Här visade xrf-analyser på förhöjda halter arsenik, men labb-analyser visade sen att detta inte var korrekt. För den delen som gjorts nu, södra gaveln och östra sidan har därför labbanalyser använts för att se om massorna går att återanvända. Labbanalyserna har visat att massorna var under KM (Känslig Markanvändning) varför de har kunnat återanvändas.

Till våren ska förhoppningsvis även fjärrvärme dras in i kontorshuset.

5. Kontrollprogram

Årsrapporten ska komma idag eller imorgon. Några tolkningar i ett större perspektiv har inte gjorts av konsulten. Projektledningen ska själva försöka göra dessa om de inte känner att det fungerar kommer tolkningarna att beställas av konsulten. TH och ES frågade DL om han önskade få rapporten först och tolkningen sen eller allt på en gång. DL meddelade att projektledningen kan göra som de finner bäst.

Det har ännu inte kommit ett svar från konsulten på frågan om ersättning trots att projektledningen har frågat flera gånger. Projektledningen ska åter höra av sig och be om ett svar.

6. Återställning

Återställningsgruppen har bestämt att göra en direktupphandling av en konsult som har kompetens i att skapa friluftsområden. Ett par firmor ska bjudas in för att se på området och göra kostnadsförslag. Det är viktigt att få en bra kostnadsberäkning både när det gäller vad det kostar att anlägga ett område och när det gäller vad skötsel kostar på årlig basis.

7. Informationsinsatser

Det bestämdes att öppet hus för Läderfabriksprojektet preliminärt blir 6:e juni. Då ska saneringen av villaträdgårdar presenteras men även hur långt projektet kommit med förberedelse för övrig sanering.

8. Ekonomi

Det finns inget ytterligare att säga om ekonomin sen senaste mötet.

9. Övrigt

Inget

10. Kommande möten 2012

~~Tisdagen den 31 januari kl.13.30-15~~

~~Tisdagen den 28 februari kl.13.30-16.30 OBS! Förlängt möte~~

Måndagen den 26 mars kl.13.30-15

Fredagen den 20 april kl.9-12.00 OBS! Förlängt möte

Tisdagen den 29 maj kl.13.30-15

Tisdagen den 19 juni kl.13.30-15

11. Avslutning

Minnesanteckningarna sammanställdes av ES och fastställdes och justerades 2012-03-26.

Björn Pettersson,
ordförande

Eva Sköld,
projektledare